

Sygn. akt VII U 1596/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2018 r. w Warszawie

sprawy K. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania K. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 19 września 2017 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

K. S. (1) w dniu 26 października 2017 r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 19 września 2017 r., nr: (...), stwierdzającej, iż na podstawie polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 lutego 2014 r. Odwołująca zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie art. 83 ust. 1 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1a oraz art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne przyjęcie, iż pomimo jednoczesnego wykonywania pracy najemnej na rzecz M. s.r.o. na terenie Słowacji oraz prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce od 1 lutego 2014 r. podlegała wyłącznie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Wobec powyższego odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez stwierdzenie, iż nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 1 lutego 2014 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania (odwołanie z dnia 26 października 2017 r., k. 2-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 27 listopada 2017 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniosł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że wszczął postępowanie wyjaśniające, mające na celu ustalenie właściwego ustawodawstwa. W toku tego postępowania zwrócił się do odwołującej o przekazanie

dodatkowych informacji oraz złożenie dokumentów. K. S. (1) nie przedstawiła jednak dowodów na faktyczne wykonywanie pracy na terenie Słowacji. Odwołująca potwierdziła jedynie wcześniejsze ustalenia organu rentowego, tj., że jej czas pracy wynosił 10 godzin miesięcznie, a wynagrodzenie 40 euro miesięcznie. Przy tym nie zostały wskazane konkretne miejsca świadczenia pracy, miejsca zamieszkania podczas pobytu na terenie Słowacji, ani dokumenty będące dowodami comiesięcznych podróży za granicę. Nie został przedłożony również schemat pracy czy zakres obowiązków w ramach umowy zawartej w dniu 1 lutego 2014 r. z firmą (...) s.r.o. Organ rentowy wskazał, iż skierował zapytania do słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego S. P. dotyczące zgłoszenia K. S. (1) do ubezpieczeń społecznych przez M. s.r.o. informując jednocześnie, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że wobec odwołującej zastosowanie ma polskie ustawodawstwo. Instytucja słowacka nie zgłosiła zastrzeżeń. Zatem mając na uwadze stanowisko instytucji słowackiej dotyczące stwierdzenia niepodlegania ustawodawstwu słowackiemu z tytułu zawartej umowy o pracę, a także brak dowodów na faktyczne wykonywanie pracy na terenie Słowacji organ rentowy zaskarżoną decyzją stwierdził, iż K. S. (1) podlega polskiemu ustawodawstwu (odpowiedź na odwołanie z dnia 27 listopada 2017 r., k.7-8v a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca K. S. (1), ur. (...), od dnia 1 lipca 2011 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w miejscowości S. (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego z dnia 28 marca 2017 r., nienumerowana karta a.r.), Regon (...), NIP (...). Według rejestru (...) przedmiotowa działalność była zawieszona w dniu 31 października 2017 r. do 22 lutego 2018 r., od 23 lutego 2018 r. nastąpiło wznowienie działalności gospodarczej. K. S. (1) rozliczała przedmiotową działalność na zasadach ogólnych składając PIT- 36, w okresie od 01 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów ewidencjonowanych PIT- 28, od 01 stycznia 2016 r. do chwili obecnej na zasadach ogólnych PIT- 36 (informacja akta rentowe).

Od 1 lutego 2014 r. odwołująca jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w spółce (...) s.r.o., C., Republika Słowacka. W ramach tej umowy odwołująca świadczy pracę w wymiarze 10 godzin miesięcznie. Do 31 grudnia 2016 r. wynagrodzenie odwołującej wynosiło 40 euro brutto. Obecnie wynosi 60 euro brutto (potwierdzenia przelewów, nienumerowane karty a.r., zaświadczenie wystawione przez pracodawcę, nienumerowana karta a.r.).

Ubezpieczona pracą najemną wykonywała 10 godzin w miesiącu. Za pracę najemną K. S. (1) uzyskała dochód netto w kwotach odpowiednio: 146,52 złote (przelew z 18-03-2014 r.); 145,14 złotych (przelew z 18-04-2018 r. , 145,14 złotych (przelew z 19-05-2014 r.); 143,40 złotych (przelew z 18-06-2014 r.), 143,33 złotych (przelew z 18-07-2014 r.), 1444,79 złotych (przelew z 19-08- 2014 r.); 146,26 złotych (przelew z 17-20-2017 r.), 139,70 złotych (przelew z 20-04-2015 r.) oraz odpowiednio: 149, 44 złotych, 153,75 złotych; 222,29 złotych, 218,07 złotych, 151,62 złote (przelewy odpowiednio: z 18-10-2016 r.; 18-11-2016 r.; 19-09-2017 r., 18-07-2017 r, 19-07-2017 r.), 146,52 zł (tj. 170,06 zł brutto) (historia przelewów – nienumerowane karty a.r.).

Zgodnie z oświadczeniem M. S. (pełnomocnika spółki (...) s.r.o.) na terenie Republiki Słowackiej pracę od 2013 r. miało wykonywać 30 pracowników. Praca polegać miała na roznoszeniu ulotek na żądanie polskich firm i była wykonywana na terenie różnych miast Republiki Słowackiej odpowiednio od 14.00 do 16.00 i na terenie B. od 15.00 do 17.00 (sprawozdanie z kontroli nienumerowana karta a.r.).

Pismem z dnia 27 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zawiadomił K. S. (1) o wszczęciu postępowania mającego na celu ustalenie ustawodawstwa właściwego w związku z działalnością wykonywaną w dwóch lub więcej państwach członkowskich. Jednocześnie organ rentowy wezwał odwołującą do przedłożenia dokumentów pozwalających na prawidłowe ustalenie ustawodawstwa właściwego, w szczególności w zakresie wykazania przebiegu rekrutacji, charakteru wykonywanej pracy oraz wysokości osiągniętego dochodu z tytułu zatrudnienia na Słowacji (zawiadomienie, nienumerowana karta a.r.).

Nadto organ rentowy zwrócił się do słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego S. P. z zapytaniem czy K. S. (1) od dnia 1 lutego 2014 r. do chwili obecnej została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w słowackiej instytucji ubezpieczeniowej przez M. s.r.o., czy została objęta ubezpieczeniami społecznymi oraz czy za wskazany okres opłacane

były za nią składki na te ubezpieczenia (pismo organu rentowego z dnia 27 lutego 2017 r., nienumerowane karty a.r.). Z uwagi na brak odpowiedzi ze strony słowackiej pismem z dnia 12 czerwca 2017 r. organ rentowy ponowił prośbę o udzielenie informacji w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym przez K. S. (2). Wskazał, iż zgromadzony w toku postępowania przed ZUS materiał dowodowy wskazuje, że wobec ww. zastosowanie ma ustawodawstwo polskie (pismo organu rentowego z dnia 12 czerwca 2017 r., nienumerowana karta a.r.).

Do powyższego S. P. nie zgłosiła zastrzeżeń (pismo z dnia 9 stycznia 2018 r. wraz z tłumaczeniem, k.21-23 a.s.).

W oparciu o wyniki przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 11 ust 3a, art. 13 ust 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Zakład (...) (...) Oddział w W. wydał w dniu 19 września 2017 r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że na podstawie polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych K. S. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 lutego 2014 r. (decyzja ZUS z 19 września 2017 r., nienumerowana karta a.r.).

K. S. (1) odwołała się od powyższej decyzji, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 26 października 2017 r., k. 2-5 a.s.).

W toku postępowania przed tut. Sądem organ rentowy przedłożył pismo słowackiej instytucji zabezpieczenia społecznego S. P., z którego wynika, iż zgodnie z słowackimi przepisami prawnymi u K. S. (1) jako pracownika M. s.r.o. od 1 grudnia 2014 r. nie powstało obowiązkowe ubezpieczenie chorobowe, emerytalne ani na wypadek bezrobocia (pismo z dnia 9 stycznia 2018 r. wraz z tłumaczeniem, k.21-23 a.s.).

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych K. S. (1), jak też na podstawie okoliczności przyznanych przez strony w złożonych pismach procesowych. Mimo prawidłowego wezwania na rozprawę w dniu 09 kwietnia 2018r. pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań w charakterze strony odwołująca się nie stawiała się (k-30, k. 34).

Sąd nie dał wiary twierdzeniu odwołującej co do okoliczności świadczenia przez niej pracy na rzecz MANIOM, s.r.o. z siedzibą P. 76, (...) C., Republika Słowacka, oraz uznał za niewiarygodną dokumentację prywatną związaną z tym stosunkiem pracy. Zdaniem Sądu dokumenty prywatne złożone przez odwołującą zarówno w ramach postępowania wyjaśniającego przed ZUS, jak też w toku postępowania sądowego zostały celowo wygenerowane na potrzeby tych postępowań i w żadnym razie nie stanowią dowodu faktycznego świadczenia pracy na rzecz podmiotu zagranicznego. Zdaniem Sądu zasadnicza niekonsekwencja tego materiału dowodowego polega na tym, że miejsce świadczenia pracy oznaczone zostało przez strony jako Słowacja. Sąd opierając się na doświadczeniu życiowym nie dostrzegł jakiegokolwiek ekonomicznego uzasadnienia do świadczenia przez odwołującego pracy na rzecz podmiotu zagranicznego z wynagrodzeniem miesięcznym oscylującym na poziomie 40 Euro, po zmianie 60 Euro. Wynagrodzenia w takiej wysokości stanowi kwotę niewystarczającą nawet na dojazd w jedną stronę (600 km w jedną stronę) z miejsca zamieszkania wnioskodawczyni w S. do miejsca rzekomego świadczenia pracy na terytorium Słowacji. Na podkreślenie zasługuje również fakt nieprzedstawienia przez odwołującą dowodu wskazującego na faktyczne wykonywanie przez nią pracy za granicą, takich jak bilety za przejazd, faktury na paliwo, rachunki za pobyt za granicą, rachunki za żywność itp.

Niezależnie jednak od powyższej konstatacji Sąd doszedł do wniosku, iż kwestia ważności umowy o pracę stanowiłaby okoliczność istotną wyłącznie w przypadku stwierdzenia, że odwołujący z tytułu zawarcia umowy z podmiotem zagranicznym podlegał ustawodawstwu słowackiemu. Z uwagi jednak na niezłożenie przez odwołującą druku A1, który potwierdzałby podleganie przez nią z tytułu zawartej umowy ubezpieczeniom społecznym na Słowacji, kwestia ważności tej umowy była oboczna i nie miała kluczowego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy z tego względu, iż organ rentowy co do zasady nie kwestionował tej umowy.

Sąd Okręgowy zważył ponadto, że w związku z niezłożeniem przez odwołującą się druk A1 Sąd nie wezwał do udziału w sprawie pracodawcy odwołującej uznając, iż odwołująca się nie udowodniła faktu podlegania ubezpieczeniom na Słowacji. Bowiem tylko w takiej sytuacji pracodawca słowacki byłby zainteresowanym w sprawie w rozumieniu przepisu art. 477¹¹ kpc. W ocenie Sądu to odwołująca a nie ZUS była obowiązana przedstawić druk A1 lub inny dokument potwierdzający podleganie przez odwołującą się ubezpieczeniom na Słowacji, jako że to właśnie na niej spoczywał ciężar udowodnienia faktu, z którego wywodziła ona skutki prawne.

Sąd Okręgowy postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 09 kwietnia 2018 r. oddalił wniosek odwołującej się o wezwanie w charakterze zainteresowanego pracodawcy wnioskodawczyni spółki (...) s.r.o. w Słowacji, gdyż spółka nie posiadała takiego przymiotu w tym postępowaniu z przyczyn wskazanych powyżej oraz oddalił wniosek odwołującej się o zwolnienie od kosztów, gdyż w tym postępowaniu nie zaistniały żadne koszty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. S. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 19 września 2017 r., nr: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie kwestią sporną było rozstrzygnięcie czy odwołująca K. S. (1) podlegała ubezpieczeniom społecznym w Polsce – w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej, czy też podlegała ubezpieczeniom społecznym na Słowacji – z tytułu zatrudnienia jako pracownik najemny.

Na wstępie wskazać należy, iż koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich Unii Europejskiej opiera się na zasadzie, że osoby przemieszczające się na terytorium Unii Europejskiej podlegają systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego. W okolicznościach sprawy zasadą, która mogła mieć zastosowanie przy wyborze jednego z dwóch ustawodawstw z zakresu zabezpieczenia społecznego, jest reguła określona w art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L.2004.166.1, dalej „rozporządzenie podstawowe”). Zgodnie z tym przepisem osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. W celu zastosowania tej zasady regulacje unijne określają procedurę postępowania wyznaczonych instytucji ubezpieczeniowych zainteresowanych państw członkowskich. Procedurę tę określa art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U.UE. (...)284.1, dalej „rozporządzenie wykonawcze”).

Zaakcentowania wymaga, iż ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa nie jest dopuszczalna, ponieważ stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia podstawowego dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Oznacza to, że polski organ rentowy (jako instytucja właściwa według miejsca zamieszkania wnioskodawczyni) nie ma kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania tam pracy najemnej. Z powyższego wynika, że do organu rentowego, jak również do sądu polskiego, należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba uprawniona podlega ubezpieczeniu społecznemu w danym państwie członkowskim, a nie ustalenie, czy ważny jest stosunek prawny będący podstawą objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w tym państwie. Jeżeli organ rentowy poweźmie wątpliwości co do ważności stosunku prawnego będącego podstawą objęcia tytułem ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim w ramach postępowania w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego, to nie może samodzielnie przesądzać tej kwestii (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15, LEX nr 1977828; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 216, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., I UK 328/16, LEX nr 2389586).

Uwzględniając, że zasadą jest podleganie ubezpieczeniu tylko w jednym państwie członkowskim, może się zdarzyć, że organ rentowy ma wątpliwości co do podlegania przez daną osobę ustawodawstwu swojemu albo innego państwa. W celu uniknięcia sytuacji wykluczenia ubezpieczonego z obu konkurencyjnych ubezpieczeń albo objęcia go ubezpieczeniem w obu państwach, zachodzi potrzeba uruchomienia procedury uregulowanej w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia wykonawczego, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności, do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych.

Może ono polegać na poinformowaniu przez instytucję miejsca świadczenia pracy o swoim stanowisku odnośnie do nieistnienia ważnego tytułu do ubezpieczenia społecznego na terytorium jej państwa, wydaniu przez instytucję właściwą miejsca zamieszkania decyzji (o charakterze tymczasowym - w trybie art. 16 ust. 2) o stosowaniu ustawodawstwa krajowego i zaakceptowaniu tej decyzji przez instytucję właściwą dla miejsca świadczenia pracy (niewniesienie zastrzeżeń) – (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I UZ 20/16, LEX nr 2163324).

W odniesieniu do zarzutów związanych z ustaleniem polskiego, a nie słowackiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych od 1 lutego 2014 r. z tytułu pracy w M. s.r.o., należy stwierdzić, że organ rentowy nie naruszył przepisów unijnych. Przypomnieć należy, że - jak to wskazano powyżej - stosownie do art. 16 ust. 1-3 rozporządzenia wykonawczego wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Oznacza to, że ustalenie ustawodawstwa właściwego w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego nie zawsze musi oznaczać, iż ustawodawstwo to zostanie określone w oparciu o art. 13 rozporządzenia podstawowego, bowiem w świetle tego przepisu organ musi jedynie uwzględnić treść tego przepisu przy wskazaniu ustawodawstwa.

Konstrukcja art. 16 rozporządzenia wykonawczego prowadzi też do wniosku, iż przepis ten ma zawsze zastosowanie w przypadku pracy w więcej niż jednym państwie członkowskim, co nie przesądza bynajmniej, że ustawodawstwo to zostanie określone zgodnie z art. 13 rozporządzenia podstawowego. Organ zobowiązany jest oczywiście rozważyć, czy nie zachodzi któryś z przypadków wymienionych w art. 13 rozporządzenia podstawowego, co nie stoi na przeszkodzie stosownie do okoliczności faktycznych określeniu w oparciu inną niż art. 13 podstawę. W świetle aktualnego brzmienia art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego sam fakt wykonywania pracy w dwóch państwach nie zawsze będzie dawał podstawę do wyznaczenia ustawodawstwa właściwego w oparciu o art. 13.

Sens instytucji określenia tymczasowego ustawodawstwa musi być jednak taki, aby w razie zgłoszenia wniosku w tym przedmiocie ustawodawstwa takie zostało wskazane. Zawsze przecież takie wyznaczenie ustawodawstwa uruchamia stosowną procedurę zmierzającą do ostatecznego określenia ustawodawstwa w danym przypadku. Zgodzić się zatem trzeba z organem rentowym, iż był on uprawniony do wydania decyzji w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego ustalającej tymczasowo jako właściwe ustawodawstwo polskie. Dodać należy, iż o ustaleniu polskiego ustawodawstwa zawiadomiono - zgodnie z przepisami - słowacką instytucję ubezpieczeniową, która do powyższego nie zniosła zastrzeżeń. Co więcej, instytucja ta (słowacka) wskazała, że w stosunku do odwołującej wydano decyzję o nie objęciu jej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym - jako pracownika firmy (...) s.r.o. - od 1 lutego 2014 r. według słowackich przepisów prawa. Okoliczność, iż decyzja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej nie jest prawomocna z uwagi na złożenie od niej odwołania do Sądu nie ma w sprawie znaczenia. Należy podkreślić, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd ocenia prawidłowość konkretnej zaskarżonej decyzji organu rentowego i ocena ta jest dokonywana na dzień wydania tej decyzji. W niniejszej sprawie, w dacie wydania zaskarżonej decyzji, organ rentowy uzyskał stanowisko słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o braku możliwości objęcia jej tamtejszym ustawodawstwem w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy w M. s.r.o. Stanowisko organu słowackiego w tej kwestii stanowiło podstawę do wydania zaskarżonej decyzji. Należy podkreślić, że jeżeli odwołanie od decyzji

słowackiej instytucji zostanie uwzględnione i właściwa instytucja słowacka uzna, że K. S. (1) z tytułu świadczenia pracy na rzecz firmy (...) s.r.o. podlega słowackim przepisom w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz zostanie dla niej wydany formularz A1, to znajdą przesłanki do wyłączenia odwołującej z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej na terenie Polski działalności gospodarczej. Zaakcentowania wymaga, że do dnia dzisiejszego odwołująca nie uzyskała potwierdzonego przez instytucję słowacką formularza A1, co uzasadniałoby stosowanie wobec niej słowackich przepisów w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sądowi Okręgowemu orzekającemu w niniejszej sprawie znana jest najnowsza linia orzecznicza Sądu Najwyższego zgodnie z którą, jeżeli organ rentowy poweźmie wątpliwości co do ważności stosunku prawnego będącego podstawą objęcia tytułem ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim w ramach postępowania w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego, to nie może samodzielnie przesądzać tej kwestii (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15, LEX nr 1977828; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 216, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2017 r., I UK 328/16, LEX nr 2389586). Jednakże rozstrzygając niniejszą sprawę, na marginesie, pomimo nieprzedstawienia przez odwołującą się dowodów z których wynikałoby, iż podlegała ona ubezpieczeniom społecznym na Słowacji z tytułu zawartej umowy o pracę ze wskazanym wyżej pracodawcą, sąd poczynił ustalenia odnośnie charakteru pracy najemnej wykonywanej przez odwołującą się na terenie Słowacji.

Reguły dowodzenia w procesie cywilnym zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Zasada ta znajduje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych. (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 czerwca 2013r. sygn. akt III AUa 132/13). W świetle powyższego to na odwołującej ciążył obowiązek wykazania, że podlegała ona ubezpieczeniom społecznym na Słowacji, a wykazanie tej okoliczności sprowadzało się de facto do złożenia druku A1 lub innego alternatywnego dokumentu potwierdzającego podleganie ubezpieczeniom w państwie członkowskim. W niniejszej sprawie odwołująca zadaniu temu nie sprostała.

Zgodnie z art.13 ust.3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L z dnia 30 kwietnia 2004r.; Dz.U.UE.L.2004.166.1; Dz.U.UE-sp.05-5-72 – dalej rozporządzenie podstawowe) - osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1. przy czym w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L z dnia 30 października 2009r.; Dz.U.UE.L.2009.284.1 – dalej: aktu wykonawczego), w tytule II sprecyzowano określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa i w art.14 tego aktu dokonano szczegółowego uregulowania dotyczącego art.12 i 13 rozporządzenia podstawowego. Zgodnie z art.14 ust. 5b aktu wykonawczego – praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art.13 rozporządzenia podstawowego. Art.16 rozporządzenia wykonawczego stosuje się we wszystkich przypadkach objętych niniejszym artykułem.

Sąd zważył również, że do określenia pojęcia pracy marginalnej w ramach postępowań administracyjnych przed organem rentowym, jak też w postępowaniach sądowych posilkowo wykorzystywane są zapisy zawarte w Praktycznym poradniku: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), w Europejskim Obszarze Gospodarczym ((...)) i w Szwajcarii, zgodnie z którym - „praca o marginalnym charakterze to praca, która jest stała, ale ma niewielkie znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego. Zaleca się, aby przyjąć wskaźnik, zgodnie z którym za pracę o marginalnym charakterze uznawać będzie się pracę zajmującą mniej niż 5 % regularnego czasu pracy pracownika i/lub przynoszącą mniej niż 5 % jego całkowitego wynagrodzenia. Charakter wykonywanej pracy, np. praca o charakterze pomocniczym, pozbawiona niezależności, wykonywana w domu lub pomocniczo w stosunku do głównej pracy, może również posłużyć za wskaźnik pozwalający uznać daną pracę za pracę o marginalnym charakterze. Osoba wykonująca „pracę o marginalnym charakterze” w jednym państwie

członkowskim, która pracuje również dla tego samego pracodawcy w innym państwie członkowskim, nie może być uznawana za osobę normalnie wykonującą pracę w dwóch lub kilku państwach członkowskich i w związku z tym nie jest objęta zakresem obowiązywania przepisów art. 13 ust. 1 rozporządzenia 883/2004. W takim przypadku osoba jest traktowana, w celu ustalenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, jako pracująca wyłącznie w jednym państwie członkowskim. Jeżeli praca o marginalnym charakterze jest podstawą włączenia do systemu zabezpieczenia społecznego, składki powinny być opłacane we właściwym państwie członkowskim od całości dochodu ze wszystkich rodzajów pracy.”.

Odnosząc powyższe do sytuacji odwołującej jednoznaczny jest, iż na podstawie umowy miała on wykonywać pracę w wymiarze 10 godzin miesięcznie i z tego tytułu przysługiwało mu wynagrodzenie na poziomie 40 Euro miesięcznie, po zmianie 60 Euro miesięcznie tj. około 150 zł netto.

Stosownie do art. 129 § 1 k.p. czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 4 miesięcy, z zastrzeżeniem art. 135-138, 143 i 144 kp. Odwołująca w toku postępowania nie przedstawiła informacji o wysokości dochodu jaki uzyskiwała w 2014 r. dlatego też, do wyliczenia Sąd przyjął wysokość wynagrodzenia minimalnego zgodnie z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2013 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014r., które od dnia 1 stycznia 2014 r. zostało ustalone na 1680 zł brutto. Skoro tak, to przyjęć należy, że średnio miesięcznie pracownik winien przepracować około 176 godzin. Ubezpieczona pracą najemną wykonywała 10 godzin w miesiącu, zatem czas pracy stanowił średnio około 5,7% regularnego czasu pracy. Za pracę najemną K. S. (1) uzyskiwała dochód netto w kwocie odpowiednio: 146,52 złote za luty 2014 r. (tj. 170,06 złotych brutto), (przelew z 18-03-2014 r.); 145,14 złotych (przelew z 18-04-2014 r. , 145,14 złotych (przelew z 19-05-2014 r.); 143,40 złotych (przelew z 18-06-2014 r.), 143,33 złotych (przelew z 18-07-2014 r.), 1444,79 złotych (przelew z 19-08-2014 r.); 146,26 złotych (przelew z 17-20-2017 r.), 139,70 złotych (przelew z 20-04-2015 r.) oraz odpowiednio: 149, 44 złotych, 153,75 złotych; 222,29 złotych, 218,07 złotych, 151,62 złote (przelewy odpowiednio: z 18-10-2016 r.; 18-11-2016 r.; 19-09-2017 r., 18-07-2017 r, 19-07-2017 r.), 146,52 zł (tj. 170,06 zł brutto) (historia przelewów – nienumerowane a.r.). Zatem dochód odwołującej w samym miesiącu lutym 2014r. wyniósł około 10,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Opierając się wyłącznie na wytycznych dotyczących charakterystyki pracy marginalnej mogłoby wydawać się uprawnione twierdzenie, że odwołująca przekraczając 5 % pułap wynagrodzenia i czasu pracy spełnił kryteria do uznania, że jego praca na Słowacji nie była pracą marginalną. Biorąc jednak pod uwagę, że odwołująca się z miejsca zamieszkania w miejscowości S. (woj. (...)) do miejsca świadczenia pracy na Słowacji miała do pokonania odległość niemal 600 kilometrów, zaś do B. ponad 700 kilometrów w jedną stronę, można więc wyprowadzić wniosek, że koszty uzyskania przychodu z tej umowy, które związane były tylko z dojazdem i zakwaterowaniem oraz wyżywieniem wielokrotnie przewyższały faktyczny zysk. Sąd zważył, że w toku procesu ubezpieczona w żadnym ze złożonych pism procesowych nie odniosła się do kwestii związanej z ponoszeniem kosztów dojazdu i świadczenia pracy na Słowacji. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że z punktu widzenia ekonomicznego pracę taką co do zasady należy zakwalifikować jako pracę marginalną.

W ocenie Sądu odwołująca poprzez nawiązanie stosunku pracy na Słowacji, nie zamierzała faktycznie świadczyć pracy w oparciu o ten stosunek, ale zmierzała wyłącznie do działania na szkodę systemu ubezpieczeń społecznych i uchylecia się w ten sposób od konieczności opłacenia składek z tytułu prowadzonej w Polsce działalności gospodarczej.

W konkluzji stwierdzić zatem należy, iż skoro odwołująca w spornym okresie podlega polskiemu ubezpieczeniu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, mają do niej zastosowanie przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778). Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Stosownie do art. 12 ust. 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Zgodnie zaś z art. 8 ust. 6 pkt 1 ww. ustawy za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na

podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. W myśl art. 13 pkt 4 cyt. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach: osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego - oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć odwołującej wraz z pouczeniem o sposobie i terminie zaskarżenia wyroku apelacją.

08/05/2018 r.